

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

24.04.2018 № 07-822

На № _____ від _____

Міністру освіти і науки України
Гриневич Л.М.

Щодо результатів аудиту

Шановна Ліліє Михайлівно!

На засіданні Рахункової палати 13.03.2018 було розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на виплату соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів, а також прийнято за підсумком його обговорення рішення.

Виконання бюджетної програми за КПКВК 2501180 «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів», запровадженої з 2017 року, Мінсоцполітики як головним розпорядником бюджетних коштів, органами соціального захисту населення як розпорядниками нижчого рівня, вищими навчальними закладами здійснювалось за недосконалістю нормативно-правового забезпечення, супроводжувалось організаційними недоліками, що позначилося на повноті та своєчасності забезпечення пільгових категорій студентів соціальною стипендією.

Нормативно-правове забезпечення встановленого законами гарантованого права студентів (курсантів) вищих навчальних закладів на отримання соціальних стипендій містить неузгодженості внаслідок відсутності чіткого визначення порядку призначення і виплати соціальних стипендій.

З 01.01.2017 питання призначення та виплати соціальних стипендій, зокрема, особам, які навчаються у вищих навчальних закладах, регулюється постановами Кабінету Міністрів України від 12.07.2004 № 882 «Питання стипендіального забезпечення» у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 № 1050, якою внесено зміни до Порядку призначення і виплати стипендій (далі – Порядок призначення і виплати стипендій), та від 28.12.2016 № 1045 «Деякі питання виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) державних вищих навчальних закладів» (далі – Постанова № 1045), якою затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів (далі – Порядок використання коштів для виплати стипендій). Проте ці нормативні акти **не узгоджуються між собою**.

При цьому згідно з пунктом 4 Порядку призначення і виплати стипендій визначеним пунктом 1 особам **призначаються** академічні та **соціальні стипендії**, а цей Порядок містить розділ «Соціальні стипендії у вищих навчальних закладах (наукових установ)».

Водночас згідно з абзацом першим пункту 2 Постанови № 1045, якою затверджено Порядок використання коштів для виплати соціальних стипендій, вищі навчальні заклади **призначають** соціальну стипендію студентам (курсантам) **відповідно до цього Порядку**. При цьому ні положення Постанови № 1045, ні норми Порядку **не посилаються на норми Порядку призначення і виплати стипендій**.

Так, цими порядками не узгоджені питання врахування вищими навчальними закладами при призначенні соціальних стипендій **відсутності академічної заборгованості, незадовільних результатів навчання та включення до рейтингу** (цього вимагає Порядок призначення і виплати стипендій, але не передбачає Порядок використання коштів для виплати стипендій).

Є невідповідності норм порядків щодо **переліку пільгових категорій**, що мають право на отримання соціальної стипендії: Порядком призначення і виплати стипендій **не визначено двох категорій студентів**, що мають право на отримання соціальної стипендії і належать до категорій «діти-інваліди та особи з інвалідністю I–III групи», «студенти (курсанти) із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», які включені до переліку пільгових категорій у Порядку використання коштів для виплати стипендій. Водночас Порядком використання коштів для виплати стипендій не передбачено норми щодо збільшення на 50 відс. розміру соціальної стипендії у разі, якщо студенти є **інвалідами по зору і слуху**, та на 30 відс. студентам, курсантам невійськових вищих навчальних закладів із числа осіб, що входили до складу військових формувань і за рішенням відповідних державних органів направлені для участі в операціях з підтримання миру і безпеки або відряджені до держав, у яких велися бойові дії, що встановлено Порядком призначення і виплати стипендій.

Слід зазначити, що через внесення у жовтні 2017 року змін (враховані Мінсоцполітики за пропозицією МОН) до Порядку використання коштів для виплати стипендій у частині **призначення** соціальної стипендії **з місяця**, що настає **після закінчення** семестрового контролю, на період до **визначення результатів наступного семестрового контролю** є ризик **звуження законодавчо визначених прав студентів** (курсантів) пільгових категорій на отримання соціальних стипендій **у період між семестровими контролями**.

Крім того, Порядком використання коштів для виплати стипендій не передбачено норми щодо гарантованого Законом України від 13.01.2005 № 2342 «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» права осіб з **числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування**, які навчаються, на виплату стипендії на період перебування **в академічній відпустці за медичними показаннями**.

Невідповідності окремих положень цих порядків у частині призначення соціальних стипендій, які не були усунуті під час погодження проектів актів у порушення пунктів 5 і 24 Правил підготовки проектів актів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 06.09.2005 № 870, і протягом більш

як одного року їх реалізації, спричинили різні підходи вищих навчальних закладів до призначення та виплати соціальних стипендій.

Аудитом було охоплено десять вищих навчальних закладів, розташованих у містах Києві, Львові, Одесі, Харкові, Хмельницькому та Северодонецьку Луганської області. Зокрема, встановлено, що вищі навчальні заклади, які були об'єктами аудиту, при призначенні соціальних стипендій **керувалися Порядком призначення і виплати стипендій** та студентам, які мали академічну заборгованість і незадовільні результати навчання, **таку стипендію не призначали**, у тому числі студентам з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Крім того, до наступного семестрового контролю соціальна стипендія **не призначалась і в разі ліквідації академічної заборгованості, що є порушенням права цих студентів на законодавчо встановлену державну підтримку.**

Так, наприклад, Київським національним торговельно-економічним університетом, через наявність академічної заборгованості не призначалася та не виплачувалася соціальна стипендія **96 особам** (з них 19 – діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування) на загальну суму **793,7 тис. гривень**. Ці студенти не отримували соціальної стипендії від шести до дванадцяти місяців, незважаючи на погашення заборгованості впродовж місяця після семестрового контролю.

Одеським національним університетом «Одеська морська академія» позбавлено права на отримання соціальної стипендії вісім курсантів пільгових категорій, з них п'ятьох осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, двох, які були визнані учасниками бойових дій, і одного курсанта, що має статус внутрішньопереміщеної особи. Ці курсанти ліквідували академічну заборгованість у визначений строк і не були відраховані з числа осіб, які навчаються за державним замовленням.

Хмельницьким національним університетом на підставі вимог пункту 20 Порядку призначення і виплати стипендій відмовлено в призначенні соціальної стипендії **(63,4 тис. грн) десятьом студентам**, які мали академічну заборгованість, що в подальшому була погашена. Хмельницьким політехнічним коледжем Національного університету «Львівська політехніка» у зв'язку із академічною заборгованістю відмовлено у призначенні соціальних стипендій **десятьом студентам (66,3 тис. гривень)**. За інформацією коледжу, після ліквідації заборгованості цими студентами стипендіальна комісія повторно не розглядала питання виплати їм соціальної стипендії до наступного семестрового контролю.

Східноукраїнським національним університетом імені В. Даля при призначенні соціальної стипендії студентці, що мала статус внутрішньопереміщеної особи та одночасно була інвалідом по зору, розмір її за період з 01.01.2017 по 31.05.2017 не збільшено на 50 відс. мінімальної ординарної (звичайної) академічної стипендії **(на 2,7 тис. грн)**, як це передбачено Порядком призначення та виплати стипендій, але не передбачено Порядком використання коштів для виплати стипендій.

Проведеним аудитом виявлено ряд проблем та недоліків організаційного характеру, недотримання норм Порядку використання коштів для виплати стипендій з боку вищих навчальних закладів.

У порушення вимог пунктів 5, 6 і 13 Порядку використання коштів для виплати стипендій окремими вищими навчальними закладами не забезпечено належного формування особових справ пільгових категорій студентів, копії яких передавалися до органів соціального захисту населення. З охоплених вибірковою перевіркою 338 особових справ, сформованих об'єктами аудиту, у 130 справах (44,8 відс.) були відсутні підтверджувальні документи, необхідні для призначення соціальної стипендії, або документи були оформлені з недотриманням обов'язкових вимог.

Внаслідок організаційних недоліків вищих навчальних закладів студенти пільгових категорій отримували соціальні стипендії із затримкою, особливо у січні-березні 2017 року.

Так, за середньомісячної кількості отримувачів соціальних стипендій у 2017 році 35,9 тис. осіб у січні подано заявок лише щодо 4,3 тис. отримувачів, що у 8,3 рази менше середньомісячного показника, у лютому – щодо 23,7 тис. отримувачів (дві третини середньомісячного показника). Соціальні стипендії за цей період були виплачені несвоєчасно (переважно лише в березні-квітні 2017 року), що негативно вплинуло на матеріальне становище студентів (курсантів) пільгових категорій.

У порушення вимог пункту 11 Порядку використання коштів для виплати стипендій упродовж 2017 року мали місце численні випадки недотримання з боку вищих навчальних закладів термінів виплати протягом двох робочих днів соціальних стипендій на загальну суму 12433,8 тис. грн:

- Київським національним торговельно-економічним університетом 348,6 тис. грн, що надійшли до вищого навчального закладу у березні-травні 2017 року, виплачені студентам із затримкою від 13 до 19 робочих днів;

- Національним лісотехнічним університетом України виплачено 549,1 тис. грн соціальної стипендії студентам із затримкою від 3 до 13 робочих днів після дати надходження коштів на рахунки вищих навчальних закладів;

- Львівським національним університетом ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького у трьох випадках із затримкою виплачено 310,1 тис. грн стипендії;

- 12-ма вищими навчальними закладами Хмельницької області із затримкою виплачено соціальну стипендію у 97 випадках у загальній сумі 7265,6 тис. грн, що становить 64,3 відс. від отриманого обсягу коштів;

- вищими навчальними закладами м. Одеси у 24 випадках виплачено соціальну стипендію із затримкою у загальній сумі 438,5 тис. грн (17,6 відс. отриманого обсягу);

- Харківським національним університетом імені В. Н. Каразіна у березні, квітні, червні та серпні 2017 року загалом на 2629 тис. грн перевищено встановлений термін виплати стипендії від 2 до 7 днів;

- Східноукраїнським національним університетом імені В. Даля

не забезпечено з лютого по квітень 2017 року перерахування соціальної стипендії на рахунки студентів у встановлений термін. Фактична виплата соціальної стипендії здійснювалась у строки до 6 робочих днів після надходження коштів на його рахунок, тобто із затримкою до чотирьох днів, що призвело до несвоєчасного отримання студентами соціальних стипендій у загальному обсязі **892,9 тис. гривень**.

Аудитом встановлені недоліки організаційного характеру та порушення вимог пункту 7 Порядку використання коштів для виплати стипендій, допущені вищими навчальними закладами, що призводили до **несвоєчасного призначення соціальної стипендії** окремим студентам (курсантам) пільгових категорій.

Наприклад, Київським національним торговельно-економічним університетом студенту-інваліду з дитинства, який вперше звернувся із заявою **30.03.2017**, виплачено соціальну стипендію лише **в грудні** 2017 року. Також цьому студентові за період з **23.07.2017 по 30.09.2017** соціальна стипендія на загальну суму **2290 грн не призначалась і не виплачувалась** у зв'язку із поданням ним лише **09.10.2017** довідки МСЕК на продовження інвалідності, крім того, соціальна стипендія йому була призначена не з дати набуття статусу, а з дати подання заяви.

У порушення вимог пункту 7 Порядку використання коштів для виплати стипендій щодо призначення соціальної стипендії з **місяця звернення** студента за її наданням стипендії призначалися в деяких випадках з **дати подання** заяви. Через неврахування останнього дня чинності підтверджувальних документів щодо набуття права на отримання соціальної стипендії недоплати **шістьом студентам** Київського національного торговельно-економічного університету становили **3,9 тис. гривень**. Одеським національним морським університетом за наявності підтверджувальних документів соціальна стипендія не призначена трьом студентам, починаючи з місяця їх звернення, на загальну суму **3 тис. гривень**. Львівським національним університетом ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького одному студентові соціальну стипендію за **липень-жовтень 2017 року** в сумі **8 тис. грн** було нараховано та виплачено лише в листопаді 2017 року.

У порушення вимог статті 18 Закону України від 05.10.2000 № 2017 «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», статті 2 Закону України від 03.07.1991 № 1282 «Про індексацію грошових доходів населення» та Порядку проведення індексації грошових доходів населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 № 1078 (далі – Порядок № 1078), встановлені випадки непроведення індексації соціальних стипендій та її несвоєчасного проведення.

Наприклад, Хмельницьким національним університетом і Хмельницьким торговельно-економічним коледжем Київського національного торгово-економічного університету здійснене несвоєчасне проведення індексації соціальної стипендії студентам у сумі **29,1 і 9,7 тис. грн** відповідно. Крім того, Хмельницьким національним університетом застосовано коефіцієнти індексації, які не відповідали умовам Порядку № 1078, внаслідок чого **79 студентам**

не донараховано та не виплачено **5,8 тис. грн** індексації соціальної стипендії. Національним лісотехнічним університетом України не проведено індексації соціальної стипендії 31 студенту за червень-жовтень 2017 року на загальну суму **8,4 тис. гривень**. Під час аудиту порушення усунуено, бухгалтерією університету проведено нарахування індексації стипендії.

За результатами розгляду цього питання Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України: удосконалити та привести у відповідність Порядок призначення і виплати стипендій та Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів; прийняти узгоджене рішення щодо призначення соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів пільгових категорій у разі наявності академічної заборгованості та після її ліквідації; розглянути питання виплати стипендій особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, у разі надання академічної відпустки за медичним висновком, гарантованої Законом України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».

МОН рекомендовано вжити заходів з підготовки в установленому порядку пропозицій щодо приведення у відповідність Порядку призначення і виплати стипендій та Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів; забезпечити контроль за законним і своєчасним призначенням та виплатою соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів.

Надається в порядку інформування.

З повагою

Голова

В.В. Пацкан